

Verslag Netwerkdag

15 juni, Kortrijk

Naam sessie:

Verslaggever: Karel De Rudder (*Publiq*)

Moderator: Licorice Leroy (*Netwerk tegen Armoede*)

Spreekers: Ak'zie vzw (Kortrijk), Recht-op (Antwerpen), Ons Gedacht (Lier)

[UiTPAS Zuidwest](#) is een vrijetijdspas in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Kortrijk is mee trekker van deze pas. Wat levert de ervaring van deze vrijetijdspas op aan tips voor andere gemeenten? En meer bepaald: wat zijn de ervaringen van mensen in armoede? In elke fase van de uitwerking van de UiTPAS is de input van haar potentiële gebruikers nodig. De dialoog met mensen in armoede is essentieel. Alleen zo kan je een aanbod realiseren dat tegemoetkomt aan hun noden en behoeften. Gebruikersparticipatie van mensen in armoede centraal stellen betekent dat je expertise, kennis en ideeën van kwetsbare burgers ernstig neemt. Methodisch aan de slag gaan met participatie vereist echter een grondige voorbereiding en opvolging. We krijgen input vanuit de ervaringen van drie verschillende verenigingen die werken met mensen in armoede in drie verschillende contexten.

Opstart en lancering

- A'kzie (Kortrijk) in september 2015

Er is een lang proces aan vooraf gegaan om de UiTPAS (in een regionaal traject) te lanceren. A'kzie heeft al jarenlang een goede relatie met de stad. Via Leiedal zijn er wel een aantal vergaderingen geweest. De vereniging waren er vooral aanwezig. Ze wilden actief deelnemen aan de voorbereiding van de UiTPAS.

Een van de discussies ging over de afbakening van de doelgroep: één van de bekommernissen van partijen rond de tafel – “we moeten ook zorgen dat mensen niet profiteren”. En dat was een zwaar thema voor de mensen in armoede aan tafel.

Die discussie kwam op tafel nadat de beslissing over UiTPAS was genomen. Er was in Kortrijk al een hele tijd een lokaal netwerk en er was dus al een traject afgelegd met veel mensen in armoede, vrijetijdsaanbieders tijdens veel vergaderingen. Ook in het toewerken naar UiTPAS is steeds gepraat met alle partners aan tafel, ook met mensen in armoede, ook met aanbieders. Het betrekken van iedereen was noodzakelijk voor een breed draagvlak van iedereen binnen Kortrijk.

Daarna moet de uitwerking van UiTPAS gebeuren en is het een uitdaging om de doelgroep te blijven betrekken. Een van de zaken is de doelgroepbepaling. Door de uitrolprocedure toen is het niet gelukt in regio Zuidwest om tot consensus te komen. Die consensus is belangrijk voor de mensen in armoede.

- A-kaart (Antwerpen)

Het begon met de idee dat de stad een kaart ging uitbrengen. Er was toen al een BIG-kaart voor mensen in armoede en Recht-op is het gesprek aan gegaan met de stad. Resultaat: veel overleg met de stad over drempels, niet per se over de kaart zelf. Zo waren er drempels als: ik zou niet alleen gaan, ik ken niks over kunst, ... en er was een gevoel dat de stad met de kaart alles ging oplossen. Na 5-6 jaar is de A-kaart er uiteindelijk gekomen, maar wel gedragen met mensen in armoede en de verenigingen. Ze is mee gemaakt door de mensen in armoede. Dat is belangrijk. Bij de voorbereiding zijn mensen vaak betrokken, maar bij de uitwerking en lancering is het een uitdaging om mensen te blijven betrekken. Dat was moeilijker in Antwerpen. Het zorgde ervoor dat mensen toen echt moesten gaan uitzoeken waar je dan iets met de kaart kan doen. Nu is de werking beter bekend, maar zijn er uiteraard nog andere drempels.

- Lier, Ons gedacht

De GOMOR-Pas is indertijd mee vormgegeven door de vereniging via interne themawerkingen en proever-projecten. Van daaruit is er een vraag gegroeid voor een pas die korting gaf voor mensen in armoede.

In het laatste armoederapport van de vereniging is ook de vraag voor de UiTPAS opgenomen. De UiTPAS is minder stigmatiserend en dat is toch wel een verbetering tov de GOMOR. "Het is niet omdat ik arm ben, dat dat mijn schuld is en ik heb ook mijn trots." Dat maakte het moeilijk om de GOMOR-Pas te laten zien. Een ander verschil is ook de prijs die je moet betalen. Dat was soms 50% korting, ook al wist je dan niet wat het lidgeld of de totaalprijs was. "Dan heb je internet nodig en moet ik naar de bibliotheek tijdens de openingsuren... dat waren veel drempels. Het was niet duidelijk wat het aanbod dan precies is. Er waren ook veel mensen die nog niet wisten dat ze recht hadden op de pas. Je moet als iemand in armoede vaak zelf op zoek naar welke rechten je hebt. We hebben dat ook aan het OCMW gevraagd dat de maatschappelijk werkers veel actiever de rechten toekennen. Er werd ook niet veel promotie voor gemaakt of uitgelegd..."

Bij de uitrol van de UiTPAS. Het lokaal bestuur wou zich zeer goed voorbereiden, ook om duidelijke impact te kunnen inschatten: budgetten, aanbod, ... dat proces heeft 1,5 jaar geduurd.

De conclusie is dat verenigingen heel veel input geven voor noden, drempels en tips bij de uitwerking en dat is vaak een proces dat veel tijd en energie in beslag neemt.

Na de lancering

- Vrijetijdsloket – A'kzie

Dan is de pas er. Het neemt het stigma weg en je weet waar je recht op hebt. Vrije tijd wordt vaak nog beschouwd als iets dat luxe. Het kaartje doet zelf natuurlijk niks, buiten korting geven. Dus organiseert de vereniging een vrijetijdsloket waar ook uitstappen worden georganiseerd: gratis of via UiTPAS. Dat wordt bekend gemaakt via een krantje waar we de activiteiten in zetten die we samen met de mensen kiezen. Aanbieders komen ook langs om zich voor te stellen, waarna dan in groep wordt beslist aan welke activiteiten de groep gaat deelnemen. Er wordt ook samen met de mensen

in armoede onderzocht wat het aanbod is, maar ook de begeleiding en toeleiding naar het aanbod. Het is ook belangrijk dat bijvoorbeeld wijkcentra, brugfiguren, ... die rol mee opnemen.

Het gebeurt nog te vaak dat het niet geweten is of een activiteit meedoet met de UiTPAS. Er staat niet vermeld of er kansentarieef kan worden gebruikt. De brochure van het cultuurcentrum is erg mooi, maar er wordt niks gecommuniceerd. Het is belangrijk om dat bij elke activiteit te vermelden. Niet alle activiteiten op een plek doen soms mee, omdat aanbod soms uitgaat van andere organisatoren is. Naast het logo is ook de vermelding van het kansentarieef daarbij belangrijk. Op die manier vermijd je ontgoochelingen.

We gaan ook naar plekken waar veel kwetsbare mensen komen om onze werking voor te stellen zoals aan de voedselbedeling, buurthuizen, ... Het is dan vooral belangrijk om vertrouwde mensen mee te hebben, ook anderstalige mensen, ... om het gesprek te kunnen aangaan.

We dromen van een UiTPAS die er overal hetzelfde uitziet en waar je in heel Vlaanderen mee terecht kan.

- **Antwerpen – 8 vrijetijdsloketten**

We presenteren het aanbod van A-kaart in de vrijetijdsloketten, maar we doen zelf ook groepsuitstappen naar de cinema of theater. Afhankelijk van de locatie waar je zit met zo'n loket biedt 'het huis' enkel de locatie aan of soms ook 'personeel' of 'mensen' om mee te helpen.

Het loket in het ontmoetingscentrum op het Kiel is erg laagdrempelig en er is een sterke herkenbaarheid van mensen die elkaar daar ontmoeten. Het is ook gekoppeld aan een locatie waar je kan eten en komen op die manier in contact met het loket en kennis te maken. Er hoeft geen 'vraag' te zijn om in het loket terecht te kunnen. Soms kan een folder of flyer op de tafel een startmoment zijn voor een gesprek. Samenwerken met krantjes en flyers bij andere organisaties (zoals scholen, buurthuizen, oudergroepen, ...). Om bijvoorbeeld gezinnen te werven hebben we een (tijdelijk) mobiel loket gedaan in het Huis van het Kind om ze door te verwijzen. Ook SMS is een tool die zeer goed werkt om mensen te bereiken.

Het vindplaatsgericht werken, outreachend werken, ... is een goed idee zolang het informeel en gezellig is.

- **Lier – Ons Gedacht**

In Lier is er geen Rap op Stap-kantoor ingericht. Daar stonden geen middelen tegenover. Ook met vrijwilligers is het runnen van een Rap op Stap kantoor niet zomaar gratis. Er moet ondersteuning blijven. De vrijetijdsbemiddeling is ingebed in het dienstencentrum en is er vastgesteld dat er nood is aan ondersteuning en coördinatie. Nu wordt er ook gekozen om meer outreachend te gaan werken en op locatie te gaan.

Bespreking:

- Is een pretloket een rap op stap-kantoor? Rap op stap is een label van Toerisme Vlaanderen voor de daguitstappen en vakanties via Steunpunt Vakantieparticipatie om individueel een daguitstap te boeken. In een vrijetijdsloket is een vertrouwd onthaal nodig, er moet een warme sfeer hangen, het moet laagdrempelig zijn. Dat betekent dus ook dat er wordt geïnvesteerd in vrijwilligers en begeleiding. Er moet tijd en koffie zijn..ingebed in een bredere basiswerking. Het belangrijkste is dat het meer is dan een loketfunctie.

- De pas is een eerste, noodzakelijke stap. Maar er blijft nood om in te zetten op de drempels, mensen te bereiken, nieuwe mensen te bereiken. In Kortrijk wordt er ook voor gekozen om ook de aanbieders bij die dialoog te betrekken door ze het programma te laten voorstellen aan de mensen, maar ook als verwelkoming bij groepspassen bijvoorbeeld. Die toeleiding is op dat vlak ook een gedeelde verantwoordelijkheid. Dat werkt écht drempelverlagend. Ook de aandacht om dan goede plaatsen te voorzien en ook écht vorming te geven aan organisaties. Zeker een persoonlijke getuigenis helpt om mensen te sensibiliseren of vervangen. Het is belangrijk om een soort totale organisatie door te dringen.
- Ik hoor veel verhalen over grote steden en gemeenten. Er zijn vaak geen mensen voorhanden in een kleinere stad of gemeente om dat te doen. We hebben geen voltijdse publiekwerkers. Er is een uitdaging om tijd te vinden daarvoor.
- Bij ons in CC NOVA is er ook maar een beperkte personeelsbezetting. Maar vrijetijdsbemiddeling is wel een keuze. De context is natuurlijk anders gezien de zeer diverse bevolkingssamenstelling in de buurt Het Kiel.
- Als kleine cultuuraanbieder in een kleinere gemeente is het zeker minder evident. Er zijn wel vaak al quick wins die kunnen genomen worden zoals een warm onthaal. Bijvoorbeeld het openstellen/verhuren van een ruimte voor een vergadering van een werking voor kwetsbaren. Op die manier komt men ook al eens 'binnen' in het huis.

De uitdagingen en dromen

De UiTPAS zou in alle gemeenten gelijk moeten zijn qua doelgroepcriteria. En we dromen ervan dat dit een Vlaams verhaal wordt. Er zou ook een tussentarief moeten zijn: 40-60 voor mensen die er net buiten vallen.

Het is niet altijd evident zijn om op voorhand te reserveren en dat er dus mogelijkheden zijn om een aantal tickets vast te zetten zodat mensen niet last minute moeten beslissen. Je kan bijvoorbeeld als voorhand als groep reserveren.. en dan kort vooraf even nakijken of er nog tickets over blijven.

De uitdaging rond duidelijke communicatie blijft ook. Zeker niet alleen digitaal.

Er zijn nog veel andere drempels rond over hoe ge het moet gebruiken en voordelen. Er moet nog meer papier gezet worden wat je allemaal kan doen. Dat is een traag proces dat ook tijd nodig heeft om te groeien.

De integratie in het Stadsmagazine is belangrijk, maar ook een seizoensfolders met tips, blanco posters waar ze het voordeel kunnen zetten, er is ook een mobiel verkooppunt met een bakfiets en er zijn ook ambassadeurs met een pakket.

Het belangrijkste is om blijven in te zetten op toeleiding en het gebruik van de kaart. Het mag soms ook sneller: bijv. in Antwerpen is er geen groepspas. Het online aanmelden om te raadplegen is niet gemakkelijk. Ook een gemeenschappelijk beleid bij aanbieders zoals CC's voor groepsreservaties. En ook het blijvend uitbreiden van het aanbod is belangrijk, zeker populair en laagdrempelig aanbod.

Ook blijvende vorming en sensibilisering naar aanbieders is belangrijk. Daarbij is het ook belangrijk dat mensen in armoede ook steeds mee aanwezig zijn in de werkgroepen.